

ZAKON

O ARBITRAŽI

GLAVA I

OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se arbitražno rešavanje sporova (u daljem tekstu: arbitraža) bez stranog elementa (u daljem tekstu: unutrašnja arbitraža) i sporova sa stranim elementom (u daljem tekstu: međunarodna arbitraža).

Oblast primene

Član 2.

Odredbe ovog zakona primenjuju se na arbitražu i arbitražni postupak kada je mesto arbitraže na teritoriji Republike Srbije (u daljem tekstu: Republika).

Stranke mogu drukčije da predvide kada je u pitanju međunarodna arbitraža.

Odredbe ovog zakona, čiju primenu stranke ne mogu isključiti, moraju se poštovati kada je mesto arbitraže u Republici.

Međunarodna arbitraža

Član 3.

Međunarodna arbitraža, u smislu ovog zakona, je ona arbitraža koja za predmet ima sporove iz međunarodnih poslovnih odnosa, a naročito ako:

1) stranke u vreme zaključenja sporazuma o arbitraži imaju poslovna sedišta u različitim državama;

2) se izvan države u kojoj stranke imaju svoja poslovna sedišta nalazi mesto:

a) arbitraže, ako je određeno u sporazumu o arbitraži ili na osnovu njega, ili

b) u kome treba da se izvrši bitan deo obaveza iz poslovnog odnosa ili mesto sa kojim je predmet spora najuže povezan;

3) su se stranke izričito sporazumele da je predmet sporazuma o arbitraži vezan za više država.

Ako jedna od strana nema poslovno sedište, za tu stranu uzima se u obzir redovno boravište.

Osnov arbitraže

Član 4.

Spor može da se rešava putem arbitraže samo na osnovu sporazuma stranaka.

Spor za koji je ugovorena arbitraža rešava arbitražni sud, koji čine arbitri.

Podobnost spora za arbitražu (arbitrabilnost)

Član 5.

Arbitraža se može ugovoriti za rešavanje imovinskog spora o pravima kojima stranke slobodno raspolažu, osim sporova za koje je određena isključiva nadležnost suda.

Svako fizičko i pravno lice može da ugovori arbitražu, uključujući i državu, njene organe, ustanove i preduzeća u kojima ona ima svojinsko učešće.

Arbitražu može da ugovori svako ko, u skladu sa odredbama zakona koji uređuje parnični postupak, ima sposobnost da bude stranka u postupku.

Organizovanje arbitraže

Član 6.

Arbitražno rešavanje spora organizuje stalna arbitražna institucija, u skladu sa svojim pravilima i ovim zakonom, kada je to predviđeno sporazumom stranaka.

Stalne arbitražne institucije mogu da osnuju privredne komore, profesionalna i strukovna udruženja, udruženja građana u skladu sa njihovim osnivačkim aktom i ovim zakonom, ako je to u saglasnosti sa njihovom delatnošću.

Stranke mogu da se sporazumeju o *ad hoc* arbitraži, koja se organizuje u skladu sa sporazumom stranaka i ovim zakonom.

Uloga suda

Član 7.

Državni sud (u daljem tekstu: sud) može, u vezi arbitraže, da preuzima samo one radnje koje su izričito određene ovim zakonom.

Primena međunarodnih ugovora

Član 8.

Primena ovog zakona ne utiče na primenu ratifikovanog međunarodnog ugovora.

GLAVA II

SPORAZUM O ARBITRAŽI

Pojam

Član 9.

Sporazumom o arbitraži stranke poveravaju arbitražnom sudu na rešavanje svoje buduće sporove ili sporove nastale iz određenog pravnog odnosa.

Sporazum o arbitraži za rešavanje budućih sporova može biti sadržan u odredbi ugovora (u daljem tekstu: arbitražna klauzula) ili u posebnom ugovoru.

Ništavost

Član 10.

Sporazum o arbitraži ništav je ako:

- 1) vrsta sporova na koji se odnosi nije podobna za arbitražu;
- 2) nije zaključen u formi propisanoj ovim zakonom;
- 3) stranke nisu imale potrebna svojstva i sposobnost za njegovo zaključenje, ili
- 4) je zaključen pod uticajem prinude, pretnje, prevare ili zablude.

Sporazum o arbitraži ne proizvodi dejstva u odnosu na rešavanje spora koji nije podoban za arbitražu.

Naknadni sporazum

Član 11.

Sporazum o arbitraži može se zaključiti i ako je nastali spor već iznet na rešavanje sudu.

Forma

Član 12.

Sporazum o arbitraži mora da se zaključi u pismenoj formi.

Sporazum o arbitraži je zaključen u pismenoj formi ako je sadržan u ispravama koje su stranke potpisale.

Smatra se da je sporazum o arbitraži u pismenoj formi ako je zaključen razmenom poruka putem sredstava komunikacije, koja omogućavaju pismeni dokaz o sporazumu stranaka, bez obzira da li su te poruke stranke potpisale.

Sporazum o arbitraži smatra se zaključenim i ako se stranke u pismenom ugovoru pozovu na drugo pismo koje sadrži sporazum o arbitraži (opšti

uslovi za zaključenje pravnog posla, tekst drugog ugovora i sl.) ako je cilj tog pozivanja da sporazum o arbitraži postane sastavni deo ugovora.

Smatra se da postoji sporazum o arbitraži i ako tužilac pismenim putem pokrene arbitražni spor, a tuženi izričito prihvati arbitražu i s tim se saglasi u pismenoj formi ili u izjavi na zapisniku na ročištu, kao i ako uzme učešće u arbitražnom postupku i do upuštanja u raspravljanje o predmetu spora ne istakne prigovor da ne postoji sporazum o arbitraži, odnosno ne ospori nadležnost arbitražnog suda.

Prenos

Član 13.

Sporazum o arbitraži ostaje na snazi i u slučaju ustupanja (cesije) ugovora ili potraživanja, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Sporazum o arbitraži ostaje na snazi u slučaju subrogacije, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primenjuju se i u drugim slučajevima prenosa potraživanja, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Tužba sudu

Član 14.

Sud kome je podneta tužba u stvari koja je predmet sporazuma o arbitraži oglašava se nenadležnim i odbacuje tužbu po prigovoru stranke koji mora da bude podnet pre upuštanja u raspravljanje o predmetu spora, osim ako utvrdi da je sporazum o arbitraži očigledno ništav, da je bez dejstva ili da ga nije moguće izvršiti.

Privremene mere

Član 15.

Pre pokretanja arbitražnog postupka ili u toku postupka, svaka stranka može da podnese sudu zahtev za donošenje privremenih mera, a sud može da odredi takve mere.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i kada se sporazum o arbitraži odnosi na arbitražu čije je mesto u drugoj državi.

GLAVA III

ARBITRAŽNI SUD

Sastav

Član 16.

Broj arbitara arbitražnog suda određuju stranke.

Arbitražni sud sačinjavaju jedan arbitar (arbitar pojedinac) ili tri, odnosno više arbitara (arbitražno veće). Ako je sporazumom o arbitraži predviđeno više arbitara, njihov broj mora da bude neparan.

Ako stranke ne odrede broj arbitara, njihov broj određuje lice ili institucija koje su stranke sporazumom odredile (u daljem tekstu: organ imenovanja) a ako organa imenovanja nema ili to ne učini, broj arbitara određuje nadležni sud.

Ako arbitražu organizuje stalna arbitražna institucija, ona vrši funkciju organa imenovanja.

Imenovanje arbitara

Član 17.

Stranke se mogu sporazumeti o postupku imenovanja arbitara, a ako to sporazumom nije predviđeno arbitri se imenuju u skladu sa ovim zakonom.

Ako spor treba da reši arbitar pojedinac, njega sporazumno imenuju stranke u roku od 30 dana od dana kada jedna stranka pozove drugu stranku da zajednički imenuju arbitra. Ako takvog sporazuma nema, imenovanje vrši organ imenovanja, a ako tog organa nema ili to ne učini, imenovanje vrši nadležni sud.

Ako spor rešavaju tri arbitra, svaka stranka imenuje jednog arbitra u roku od 30 dana od dana kada je druga stranka pozove da to učini. Ako to pozvana stranka ne učini, arbitra imenuje organ imenovanja koji su stranke odredile, a ako tog organa nema ili to ne učini, imenovanje vrši nadležni sud. Trećeg arbitra, koji predsedava arbitražnim sudom (u daljem tekstu: predsednik ili predsednik arbitražnog suda), biraju imenovani arbitri u roku od 30 dana od dana njihovog imenovanja. Ako ga ne izaberu, imenovanje vrši organ imenovanja, a ako tog organa nema ili to ne učini, imenovanje vrši nadležni sud.

Protiv odluke suda kojom se imenuje arbitar nije dozvoljena žalba.

Troškovi arbitraže

Član 18.

Stranke snose troškove arbitraže.

Iznos troškova iz stava 1. ovog člana utvrđuje arbitražni sud.

Stranke su dužne da na zahtev arbitražnog suda unapred plate troškove iz stava 1. ovog člana.

Stalna arbitražna institucija sama uređuje troškove arbitraže i tarifu tih troškova.

GLAVA IV

ARBITRI

Ko može biti arbitar

Član 19.

Arbitar može biti svako fizičko lice koje je poslovno sposobno, bez obzira na državljanstvo.

Arbitar mora imati svojstva koja su stranke sporazumom utvrdile.

Arbitar mora biti nepristrasan i nezavisan u odnosu na stranke i predmet spora.

Arbitar ne može biti lice koje je osuđeno na безусловnu kaznu zatvora, dok traju posledice osude.

Prihvatanje dužnosti arbitra

Član 20.

Arbitar daje pismenu izjavu o prihvatanju dužnosti arbitra.

Dužnost arbitra da obavesti stranke o bitnim činjenicama

Član 21.

Lice koje je predloženo za arbitra dužno je da, pre prihvatanja dužnosti arbitra, saopšti činjenice koje mogu opravdano izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost ili nezavisnost.

Arbitar je dužan da, od dana kada je imenovan, saopšti bez odlaganja činjenice iz stava 1. ovog člana ako su nastupile posle njegovog imenovanja.

Obavljanje dužnosti

Član 22.

Arbitar je dužan da savesno i efikasno obavlja dužnost arbitra.

Razlozi za izuzeće arbitra

Član 23.

Izuzeće arbitra može se tražiti samo ako postoje činjenice koje mogu opravdano izazvati sumnju u njegovu nepristrasnost ili nezavisnost ili ako nema svojstva koja su stranke sporazumom utvrdile.

Postupak izuzeća

Član 24.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, zahtev za izuzeće arbitra stranka podnosi u pismenoj formi u roku od 15 dana od dana kada je saznala za imenovanje arbitra ili za razloge za izuzeće.

Stranka koja je sama ili sa protivnom strankom imenovala arbitra može zahtevati njegovo izuzeće samo ako je razlog za izuzeće nastao ili je stranka za njega saznala pošto je arbitar imenovan.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, o izuzeću arbitra odlučuje nadležni sud.

Smatra se da su se stranke koje su organizaciju arbitraže poverile stalnoj arbitražnoj instituciji sporazumele da se zahtev za izuzeće arbitra rešava u skladu sa njenim pravilima.

Arbitražni sud može da nastavi arbitražni postupak i da donese arbitražnu odluku iako je postupak izuzeća u toku.

Prestanak dužnosti arbitra

Član 25.

Arbitar može da se povuče sa dužnosti pismenom izjavom ako iz opravdanih razloga, uključujući i razloge iz člana 23. ovog zakona, nije više u stanju da obavlja svoju dužnost.

Stranke se mogu sporazumeti o opozivu arbitra ako on iz stvarnih ili pravnih razloga, uključujući i razloge iz člana 23. ovog zakona, nije više u stanju da obavlja svoju dužnost ili ako ne izvršava dužnost u primerenom roku.

Ako se arbitar povuče sa dužnosti ili se stranka saglasi sa opozivom arbitra, to ne znači da se time priznaje osnovanost razloga za prestanak dužnosti arbitra.

Ako se stranke ne sporazumeju o opozivu arbitra, stranka koja smatra da arbitar nije više u stanju da obavlja svoju dužnost ili da ne izvršava dužnost u primerenom roku, može da zatraži od stalne arbitražne institucije ili, u slučaju *ad hoc* arbitraže, od nadležnog suda, da donese odluku o prestanku dužnosti arbitra.

Protiv odluke suda o prestanku dužnosti arbitra nije dozvoljena žalba.

Imenovanje novog arbitra

Član 26.

Ako arbitru prestane dužnost, imenuje se novi arbitar u skladu sa odredbama ovog zakona o imenovanju arbitra.

GLAVA V

NADLEŽNOST ARBITRAŽNOG SUDA

Osnov nadležnosti

Član 27.

Nadležnost arbitražnog suda određuje se sporazumom stranaka.

Odlučivanje arbitražnog suda o svojoj nadležnosti

Član 28.

Arbitražni sud može da odlučuje o svojoj nadležnosti uključujući i odlučivanje o prigovoru o postojanju ili punovažnosti sporazuma o arbitraži.

Ako je sporazum o arbitraži zaključen kao arbitražna klauzula, ona se, prilikom odlučivanja o prigovoru o postojanju ili punovažnosti sporazuma o arbitraži, smatra nezavisnom od ostalih odredaba ugovora.

Odluka arbitražnog tela o proglašavanju ništavim ugovora koji sadrži arbitražnu klauzulu, ne povlači ništavost te klauzule.

Prigovori nenadležnosti i prekoračenja ovlašćenja

Član 29.

Prigovor da arbitražni sud nije nadležan (u daljem tekstu: prigovor nenadležnosti) tuženi mora da podnese najkasnije kad i odgovor na tužbu.

Pravo na podnošenje prigovora nenadležnosti tuženi ima i kad je imenovao arbitra ili je učestvovao u njegovom imenovanju.

Prigovor da arbitražni sud prekoračuje granice svojih ovlašćenja (u daljem tekstu: prigovor prekoračenja ovlašćenja) stranka mora da podnese čim pitanje za koje se tvrdi da prelazi granice ovlašćenja arbitražnog suda bude izneto u arbitražnom postupku.

Arbitražni sud može da dozvoli da se prigovori iz st. 1. do 3. ovog člana podnesu i kasnije, ako oceni da je do zakašnjenja došlo iz opravdanih razloga.

Odlučivanje o prigovorima

Član 30.

O prigovorima podnetim u skladu sa čl. 28. i 29. ovog zakona arbitražni sud može da odluči kao o prethodnom pitanju ili odlukom o predmetu spora.

Ako arbitražni sud o prigovorima odluči kao o prethodnom pitanju, svaka stranka može u roku od 30 dana od dana dostavljanja odluke da zahteva od suda određenog zakonom da odluči o tom pitanju.

Protiv odluke suda iz stava 2. ovog člana nije dozvoljena žalba.

Arbitražni sud može nastaviti postupak i doneti arbitražnu odluku za vreme dok je u toku postupak pred sudom o prigovorima iz stava 2. ovog člana.

Nadležnost arbitražnog suda za određivanje privremene mere

Član 31.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, arbitražni sud može, na predlog jedne stranke, odrediti privremenu meru koju smatra potrebnom s obzirom na predmet spora, a može istovremeno da odredi da protivna stranka položi odgovarajuće obezbeđenje.

GLAVA VI

POSTUPAK PRED ARBITRAŽNIM SUDOM

Određivanje pravila postupka

Član 32.

Stranke su slobodne da same sporazumno odrede pravila postupka po kojima će arbitražni sud postupati ili da upute na određena arbitražna pravila, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ako je arbitraža međunarodna, stranke se mogu sporazumeti da se na arbitražni postupak primeni strano pravo, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ako stranke sporazumno ne odrede pravila arbitražnog postupka, arbitražni sud može voditi arbitražni postupak na način koji smatra celishodnim, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Ovlašćenje arbitražnog suda iz stava 3. ovog člana obuhvata i pravo da odlučuje o dopuštenosti, značaju i dokaznoj snazi predloženih i izvedenih dokaza.

Bitna načela postupka

Član 33.

U postupku pred arbitražnim sudom stranke su ravnopravne.

Arbitražni sud dužan je da svakoj stranci omogući da iznese svoje stavove i dokaze, kao i da se izjasni o radnjama i predlozima protivne stranke.

Mesto arbitraže

Član 34.

Stranke mogu sporazumno da odrede mesto arbitraže.

Ako stranke nisu sporazumno odredile mesto arbitraže, mesto arbitraže određuje arbitražni sud, vodeći računa o okolnostima slučaja koje obuhvataju i pogodnost određenog mesta za stranke.

Ako su se stranke sporazumele da organizaciju arbitraže povere stalnoj arbitražnoj instituciji, mesto arbitraže se određuje u skladu sa njenim pravilima.

Ako mesto arbitraže nije određeno u skladu sa st. 1. do 3. ovog člana, smatra se da je mesto arbitraže mesto koje je u arbitražnoj odluci označeno kao mesto njenog donošenja.

Izuzetno od odredaba st. 1. do 4. ovog člana, ako se stranke nisu drukčije sporazumele, arbitražni sud može da se sastane u bilo kom mestu koje oceni prikladnim, radi većanja arbitara ili radi saslušanja svedoka, veštaka ili stranaka, kao i radi pregleda robe, drugih predmeta ili isprava.

Jezik

Član 35.

Stranke mogu sporazumno da odrede jezik ili jezike na kojima će se voditi arbitražni postupak, a ako takvog sporazuma nema o tome će odlučiti arbitražni sud, vodeći računa o mestu arbitraže i jeziku koje su stranke koristile u svom pravnom odnosu.

Stalne arbitražne institucije svojim pravilima mogu da uredе pitanje jezika u arbitražnom postupku.

Jezik arbitraže primenjuje se na sve pismene izjave stranaka, na usmenu raspravu, na arbitražne odluke i druge akte arbitražnog suda osim ako se stranke drukčije sporazumeju ili ako u nedostatku takvog sporazuma arbitražni sud nije drukčije odlučio.

Arbitražni sud može odrediti da se uz pismene dokaze priloži i prevod na jezik ili jezike koje su stranke sporazumno odredile ili koje je odredio arbitražni sud.

Do određivanja jezika postupka, tužba, odgovor na tužbu i drugi podnesci mogu se podneti na jeziku ugovora ili na jeziku sporazuma o arbitraži ili na srpskom jeziku.

Tužba i odgovor na tužbu

Član 36.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, tužilac u tužbi navodi činjenice na kojima zasniva svoje zahteve, sporna pitanja i određuje tužbeni zahtev.

Ako je tužilac podneo zahtev za arbitražu pre podnošenja tužbe, tužba se podnosi u roku koji su stranke sporazumno odredile, a ako nisu odredile taj rok, onda u roku koji odredi arbitražni sud.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, u roku koji su stranke sporazumno odredile ili koji je odredio arbitražni sud, tuženi treba da odgovori na tužbu i da se izjasni o zahtevima, navodima i dokazima tužbe.

Stranke mogu u toku postupka da izmene ili dopune tužbu, odnosno odgovor na tužbu, osim ako se nisu drukčije sporazumele ili ako arbitražni sud, radi efikasnosti postupka, ne odluči drukčije.

Protivtužba

Član 37.

Tuženi može da podnese protivtužbu, ako se stranke nisu drukčije sporazumele.

Na protivtužbu se primenjuju odredbe ovog zakona o tužbi.

Početak arbitražnog postupka

Član 38.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, arbitražni postupak počinje:

1) ako arbitražu organizuje stalna arbitražna institucija, na dan kad ta institucija primi zahtev za arbitražu ili tužbu,

2) u *ad hoc* arbitraži, na dan kad tuženi primi zahtev za arbitražu ili tužbu i obaveštenje da je tužilac imenovao arbitra ili predložio arbitra pojedinca i pozvao protivnu stranku da imenuje svog arbitra ili da se izjasni o predloženom arbitru pojedincu.

Usmeni i pismeni postupak

Član 39.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, arbitražni sud odlučuje da li će da održi usmenu raspravu ili će da vodi postupak na osnovu isprava i drugih pismenih dokumenata.

Ako jedna od stranaka zatraži održavanje usmene rasprave, arbitražni sud će da održi raspravu osim ako stranke nisu sporazumno isključile usmenu raspravu.

Obaveza obaveštavanja

Član 40.

Stranke moraju blagovremeno biti obaveštene o svakoj usmenoj raspravi, kao i o svakom sastanku arbitražnog suda koji se održava radi pregleda robe, drugih stvari ili isprava.

Svi podnesci, isprave i informacije koje jedna stranka podnese arbitražnom sudu dostavljaju se drugoj stranci.

Strankama se dostavlja svaki izveštaj veštaka ili isprava koja predstavlja dokaz.

Način dostavljanja i prijema pismena

Član 41.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, smatra se da je pismeno primljeno na dan kada je lično predato primaocu ili na dan kada je upućeno na poštansku adresu primaoca.

Poštanska adresa je adresa na kojoj primalac redovno prima poštu. Ako primalac nije odredio drugu adresu ili ako drugo ne proizlazi iz okolnosti slučaja, poštanskom adresom smatra se adresa poslovnog sedišta pravnog lica ili njegovog ogranka, odnosno adresa redovnog boravišta fizičkog lica ili adresa navedena u sporazumu o arbitraži.

Ako se adresa iz stava 2. ovog člana ne može utvrditi, smatra se da je pismeno primljeno ako je upućeno na poslednju poznatu poštansku adresu primaoca preporučenom pošiljkom ili na drugi način kojim se obezbeđuje pismeni dokaz o tome da je pismeno upućeno.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, smatra se da je pismeno primljeno onog dana kada je predato, u skladu sa odredbama ovog člana.

Posledice propuštanja

Član 42.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele i ako bez navođenja opravdanih razloga:

1) tužilac posle podnošenja zahteva za arbitražu ne podnese tužbu u skladu sa članom 36. stav 2. ovog zakona, arbitražni sud će obustaviti postupak, ili

2) tuženi ne podnese odgovor na tužbu u skladu sa članom 36. stav 3. ovog zakona, arbitražni sud će nastaviti postupak, pri čemu se ne smatra da propuštanje znači da tuženi priznaje navode i zahteve tužbe, ili

3) jedna od stranaka, iako uredno pozvana, ne dođe na usmenu raspravu ili ne podnese pismene dokaze, arbitražni sud može da nastavi postupak i donese arbitražnu odluku na osnovu dokaza koji su podneti.

Gubitak prava na prigovor

Član 43.

Stranka koja, iako zna da neka odredba ovog zakona od čije primene stranke mogu da odustanu nije poštovana ili da neki uslov koji proističe iz sporazuma o arbitraži nije poštovan, nastavi da učestvuje u arbitražnom postupku, a da bez odlaganja nije stavila prigovor ili da nije stavila prigovor u predviđenom roku, gubi pravo na prigovor kojim se poziva na nepoštovanje te zakonske odredbe ili tog uslova.

Svedoci

Član 44.

Svedoci se, po pravilu, saslušavaju na raspravi.

Svedoci mogu da budu saslušani i van rasprave ako na to pristanu i stranke se tome ne protive.

Arbitražni sud može od svedoka da traži da u određenom roku odgovore na postavljena pitanja, ako se stranke tome ne protive.

Svedoci se saslušavaju bez polaganja zakletve.

Prema svedocima arbitražni sud ne može da izriče procesne mere ili kazne.

Veštaci

Član 45.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, arbitražni sud može da:

1) imenuje jednog ili više veštaka radi davanja nalaza i mišljenja o pitanjima koja odredi arbitražni sud;

2) naloži strankama da veštaku pruže sve potrebne informacije, da mu predaju sve potrebne isprave, kao i da omoguće veštaku pristup ispravama, robi i drugim stvarima.

Ako se stranke nisu drukčije sporazumele, a to traži jedna stranka ili tako odredi arbitražni sud, veštak je dužan da, posle podnošenja pismenog ili usmenog nalaza i mišljenja, učestvuje u usmenoj raspravi na kojoj stranke mogu da mu postavljaju pitanja ili na koju mogu da dovedu druge veštake da sa imenovanim veštakom raspravljaju sporna pitanja.

Odredbe ovog zakona o izuzeću arbitara shodno se primenjuju na izuzeće veštaka.

Pomoć suda u izvođenju dokaza

Član 46.

Arbitražni sud može da zatraži pomoć suda radi izvođenja dokaza.

Dokaze izvedene pred sudom arbitražni sud ceni kao dokaze koje je sam izveo.

Okončanje arbitražnog postupka

Član 47.

Arbitražni postupak okončava se donošenjem konačne arbitražne odluke.

Arbitražni postupak može biti okončan ako:

- 1) tužilac povuče tužbu, osim ako se tuženi tome ne usprotivi, a arbitražni sud oceni da tuženi ima opravdan interes da se donese konačna arbitražna odluka o sporu;
- 2) stranke sporazumno odluče o okončanju postupka;
- 3) arbitražni sud oceni da je arbitražni postupak postao nemoguć;
- 4) je arbitražni postupak obustavljen u skladu sa ovim zakonom.

GLAVA VII

ARBITRAŽNA ODLUKA

Odluke

Član 48.

Arbitražni sud donosi odluku o predmetu spora kojom rešava o svim zahtevima stranaka (konačna arbitražna odluka).

Arbitražni sud može da donese delimičnu odluku ili međuodluku.

Odluka na osnovu prava ili pravičnosti

Član 49.

Arbitražni sud donosi odluku primenom prava, odnosno pravnih pravila, ugovora i običaja.

Arbitražni sud može da donese odluku na osnovu pravde i pravičnosti (*ex aequo et bono, amiable composition*) samo ako su se stranke o tome izričito sporazumele.

Merodavno pravo

Član 50.

Arbitražni sud u međunarodnoj arbitraži odluku donosi primenom prava ili pravnih pravila koje su stranke sporazumno odredile.

Svako upućivanje na pravo određene države tumačiće se kao neposredno upućivanje na materijalno pravo te države, a ne na njene kolizionne norme, osim ako nešto drugo nije izričito predviđeno sporazumom stranaka.

Ako stranke nisu odredile merodavno pravo ili pravna pravila, arbitražni sud u međunarodnoj arbitraži to pravo, odnosno pravila određuje na osnovu kolizionnih pravila koje oceni prikladnim.

Arbitražni sud uvek će voditi računa o odredbama ugovora i običajima.

Donošenje odluke

Član 51.

Arbitražna odluka donosi se u pismenoj formi i mora biti potpisana od strane arbitara, odnosno arbitra.

Arbitražno veće odluku donosi posle većanja u kome moraju da učestvuju svi arbitri, osim ako se stranke nisu drukčije sporazumele.

Odluka arbitražnog veća donosi se većinom glasova arbitara, osim ako se stranke nisu drukčije sporazumele.

Odluka arbitražnog veća je punovažna i ako je potpiše većina arbitara i na odluci utvrdi uskraćivanje potpisa.

Odvojeno mišljenje arbitra

Član 52.

Arbitar koji nije saglasan sa izrekom ili obrazloženjem odluke može pismeno da izdvoji svoje mišljenje koje se strankama dostavlja uz odluku ako taj arbitar to zatraži.

Sadržina arbitražne odluke

Član 53.

Odluka sadrži uvod, izreku o predmetu spora, troškove arbitraže i obrazloženje ako ga stranke sporazumom nisu isključile.

U odluci moraju da budu navedeni datum i mesto njenog donošenja.

Odluka na osnovu poravnania

Član 54.

Ako se stranke u toku postupka poravnaju o predmetu spora, arbitražni sud će na njihov zahtev doneti odluku na osnovu poravnania, osim ako su dejstva tog poravnania suprotna javnom poretku.

Arbitražna odluka na osnovu poravnania ima snagu kao svaka druga arbitražna odluka, osim što ne mora da sadrži obrazloženje.

Dostavljanje

Član 55.

Stalna arbitražna institucija, koja je organizovala arbitražu, odluku dostavlja strankama, u skladu sa svojim pravilima.

U *ad hoc* arbitraži, arbitražni sud dostavlja odluku strankama.

Odluka iz st. 1. i 2. ovog člana može se, na sporazumni zahtev stranaka, deponovati kod suda mesta arbitraže.

Ispravke, tumačenja i dopune odluke

Član 56.

Arbitražni sud će, na zahtev svake stranke, da izvrši jezičke i tehničke ispravke u donetoj odluci ili dati određena tumačenja te odluke.

Arbitražni sud će, na zahtev stranke, doneti dopunsku odluku o zahtevima iznetim u arbitražnom postupku o kojima nije odlučio u arbitražnoj odluci.

Zahteve iz st. 1. i 2. ovog člana stranka mora da podnese najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

Odluka o ispravkama, tumačenjima i dopunama je sastavni deo odluke na koju se odnosi.

Dostavljanje odluke iz stava 4. ovog člana vrši se u skladu sa članom 55. ovog zakona.

GLAVA VIII

PONIŠTAJ ARBITRAŽNE ODLUKE

Tužba za poništaj

Član 57.

Tužba za poništaj može da se podnese samo protiv domaće arbitražne odluke.

Domaća arbitražna odluka je odluka koja je doneta u unutrašnjoj ili međunarodnoj arbitraži u Republici.

Za odlučivanje o tužbi za poništaj mesno je nadležan sud mesta arbitraže.

Razlozi za poništaj

Član 58.

Sud će usvojiti tužbeni zahtev za poništaj samo ako tužilac pruži dokaze da:

1) sporazum o arbitraži nije punovažan po pravu koje su stranke sporazumno odredile ili po pravu Republike ako se stranke nisu drukčije sporazumele;

2) stranka protiv koje je arbitražna odluka doneta nije bila uredno obavestena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku ili iz nekog drugog razloga nije mogla da iznese svoje stavove;

3) je arbitražnom odlukom rešen spor koji nije bio obuhvaćen sporazumom o arbitraži ili su odlukom prekoračene granice tog sporazuma. Ako se utvrdi da se deo odluke kojim su prekoračene granice sporazuma o arbitraži može odvojiti od ostalog dela odluke, može da se poništi samo taj deo odluke;

4) sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa sporazumom o arbitraži, odnosno sa pravilima stalne arbitražne institucije kojoj je poverena organizacija arbitraže, osim ako taj sporazum nije u suprotnosti sa nekom odredbom ovog zakona od čije primene stranke ne mogu odstupiti ili, ako takvog sporazuma nema, da sastav arbitražnog suda ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa odredbama ovog zakona, ili

5) se arbitražna odluka zasniva na lažnom iskazu svedoka ili veštaka ili se zasniva na falsifikovanoj ispravi ili je do odluke došlo usled krivičnog dela arbitra ili stranke, ako se ovi razlozi dokažu pravnosnažnom presudom.

Poništaj odluke sud će izreći i ako utvrdi da:

- 1) po pravu Republike predmet spora nije podoban za arbitražu, ili
- 2) su dejstva odluke u suprotnosti sa javnim poretkom Republike.

Rok za podnošenje tužbe za poništaj

Član 59.

Tužba za poništaj arbitražne odluke može da se podnese u roku od tri meseca od dana kada je tužilac primio arbitražnu odluku.

Ako je stranka podnela zahtev za ispravku, tumačenje ili dopunu odluke, tužba za poništaj može da se podnese u roku od tri meseca od dana kada je odluka o ovim zahtevima dostavljena strankama.

Zastoj postupka po tužbi za poništaj

Član 60.

Sud pred kojim je podneta tužba za poništaj može da, na zahtev stranke, zastane sa postupkom da bi omogućio arbitražnom sudu da preduzme radnje koje oceni kao potrebne da bi se otklonili razlozi za poništaj.

Primena pravila o parničnom postupku

Član 61.

Na postupak po tužbi za poništaj arbitražne odluke primenjuju se odredbe zakona koji uređuje parnični postupak.

Prethodno odricanje od prava na tužbu

Član 62.

Stranke ne mogu unapred da se odreknu prava na tužbu za poništaj arbitražne odluke.

Arbitražni postupak posle poništaja odluke

Član 63.

Ako je sud poništio arbitražnu odluku iz razloga koji se ne odnose na postojanje i punovažnost sporazuma o arbitraži u kome nisu bila navedena imena arbitara, taj sporazum i dalje obavezuje stranke, dok se one drukčije ne sporazumeju.

Novi arbitražni postupak između istih stranaka i u vezi sa istom stvari može se voditi samo na osnovu novog sporazuma o arbitraži.

Ako između stranaka postoji sumnja o razlogu poništaja arbitražne odluke, sud o tome može da odluči na zahtev stranke.

GLAVA IX

PRIZNANJE I IZVRŠENJE ARBITRAŽNIH ODLUKA

Dejstva odluke

Član 64.

Domaća arbitražna odluka ima snagu domaće pravnosnažne sudske odluke i izvršava se u skladu sa odredbama zakona koji uređuje izvršni postupak.

Strana arbitražna odluka ima snagu domaće pravnosnažne sudske odluke pošto je prizna nadležni sud Republike.

Strana arbitražna odluka je odluka koju je doneo arbitražni sud čije je mesto van Republike, kao i odluka koju je doneo arbitražni sud u Republici ako je na arbitražni postupak primenjeno strano pravo.

Nadležnost i postupak za priznanje i izvršenje

Član 65.

O priznanju i izvršenju strane arbitražne odluke odlučuje sud određen zakonom, a mesno je nadležan sud na čijem području treba sprovesti izvršenje.

O priznanju strane arbitražne odluke sud može da rešava kao o prethodnom pitanju u izvršnom postupku.

Odredbe ovog zakona ne isključuju primenu odredaba zakona koji uređuje izvršni postupak o nadležnosti za odlučivanje o privremenim merama i njihovom izvršenju.

Postupak priznanja i izvršenja pokreće se pred sudom zahtevom uz koji stranka prilaže:

- 1) izvornu arbitražnu odluku ili njen overeni prepis;
- 2) sporazum o arbitraži ili dokument o njenom prihvatanju u izvorniku ili overenom prepisu, i

3) overen prevod strane arbitražne odluke i sporazuma o arbitraži na jezik koji je u službenoj upotrebi pred nadležnim sudom.

Razlozi za odbijanje priznanja i izvršenja

Član 66.

Priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke može se odbiti, na zahtev stranke protiv koje se ono traži, samo ako ta stranka podnese dokaz da:

1) sporazum o arbitraži nije punovažan po pravu koje su stranke sporazumom odredile ili po pravu države u kojoj je ta odluka doneta;

2) stranka protiv koje je arbitražna odluka doneta nije bila uredno obavještena o imenovanju arbitra ili o arbitražnom postupku ili iz drugog razloga nije mogla da iznese svoja sredstva;

3) se odluka odnosi na spor koji nije bio obuhvaćen sporazumom o arbitraži ili su odlukom prekoračene granice tog sporazuma. Ako se utvrdi da se deo odluke kojim su prekoračene granice sporazuma o arbitraži može odvojiti od ostalog dela odluke, moguće je delimično odbijanje priznanja i izvršenja te odluke;

4) arbitražni sud ili arbitražni postupak nisu bili u skladu sa sporazumom o arbitraži ili ako takvog sporazuma nema, u skladu sa pravom države u kojoj je mesto arbitraže;

5) odluka još nije postala obavezujuća za stranke ili je tu odluku poništio ili obustavio od izvršenja sud države u kojoj ili na osnovu čijeg prava je odluka doneta.

Nadležni sud će odbiti priznanje i izvršenje arbitražne odluke ako utvrdi da:

1) po pravu Republike predmet spora nije podoban za arbitražu, ili

2) su dejstva arbitražne odluke u suprotnosti sa javnim poretkom Republike.

Dejstva postupka za poništaj pokrenutog u inostranstvu

Član 67.

Sud pred kojim se traži priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke može da, ako oceni da je potrebno, odloži donošenje svoje odluke ako je pokrenut postupak za poništaj ili za obustavu izvršenja te odluke u državi u kojoj je odluka doneta ili na osnovu čijeg je prava doneta, do okončanja tog postupka.

Sud pred kojim se traži priznanje i izvršenje strane arbitražne odluke može da, na zahtev stranke, uslovi donošenje odluke o odlaganju postupka priznanja i izvršenja polaganjem odgovarajućeg obezbeđenja od strane protivne stranke.

Odluka o priznanju i izvršenju

Član 68.

Odluka suda o priznanju i izvršenju strane arbitražne odluke mora biti obrazložena.

Protiv odluke iz stava 1. ovog člana može se izjaviti žalba u roku od 30 dana od dana njenog dostavljanja.

Odredbe zakona koji uređuje izvršni postupak primenjuju se i na priznanje strane arbitražne odluke, kada je o priznanju odlučeno kao o prethodnom pitanju u izvršnom postupku.

GLAVA X

ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja ranijeg zakona

Član 69.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe trideset i prve glave (čl. 468a-487) Zakona o parničnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 72/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91 i "Službeni list SRJ", br. 27/92, 31/93, 24/94, 12/98, 15/98 i 3/02).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 97-100. Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja ("Službeni list SFRJ", br. 43/82, 72/82 i "Službeni list SRJ", broj 46/96).

Stupanje na snagu zakona

Član 70.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".